

## N:o 88.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 19 maj 1890.

— — — — Andra Kammaren — 19 — —

*Riksdagens skrifvelse till Konungen, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition n:o 17 angående ändrade bestämmelser med afseende på de allmänna läroverken och pedagogierna.*

(Särskilda utskottets (n:o 1) utlåtande n:o 1 och memorial n:is 3 och 4.)

### Till Konungen.

I proposition af den 7 sistlidne februari har Eders Kongl. Maj:t, under hänvisning till bilagdt statsrådsprotokoll, föreslagit Riksdagen att medgifva:

1) att vid hvarje högre eller femklassigt allmänt läroverk må anställas en läkare för att utöfva tillsyn öfver lärjungarnes helsotillstånd och biträda rektor vid öfvervakandet af de hygieniska anordningarna vid läroverket; samt

att skolläkaren må såsom arfvode uppbära dels af läroverkets ljus- och vedkassa 1 krona om året för hvarje under höstterminen närvarande lärjunge, dels af statsmedel årligen: vid de högre läroverken 150 kronor, vid de femklassiga 100 kronor;

2) att lärjungarne vid de allmänna läroverken må från och med vårterminen 1891, utom förut bestämda afgifter, åläggas en terminlig, till statsverket ingående afgift till belopp af 20 kronor för lärjunge i fjerde och femte klassen samt af 30 kronor för lärjunge i sjette och sjunde klassen, dock med den inskränkning, att lärjunge, som intagits i den afdelning af Jakobs läroverk, der olika årsklasser undervisas tillsammans, må befrias från all terminsafgift, samt att, enligt de närmare bestämmelser, som af Kongl. Maj:t i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de i statsrådsprotokollet angifna grunder fastställas, medellösa lärjungar till högst femton procent och mindre bemedlade till högst tjugu procent af hela närvarande lärjungeantalet må kunna befrias, de medellöse från afgiftens hela och de mindre bemedlade från dess halfva belopp;

3) att — under förutsättning, att lästiden så utsträcket, att lärarnes tjänstgöringstid kommer att uppgå till 40 veckor om året — löneförmånerna för såväl ordinarie som extra ordinarie lärare vid de högre och femklassiga allmänna läroverken må bestämmas att från och med 1891 utgå med belopp, på sätt och under vilkor, som i statsrådsprotokollet finnas upptagna;

4) att — under förutsättning af kyrkomötets bifall — de prebendehemman och lägenheter samt andra förmåner af privilegiinatur, som äro lärarne vid de allmänna läroverken på lön anslagna, må, i den mån det kan ske utan förnärmande af nuvarande innehafvares rätt eller rubbning uti enskildes genom testamenten eller annorledes gjorda förordnanden, till statsverket indragas;

5) att beträffande tillsättning af rektorsbefattningar vid de lägre allmänna läroverken må gälla hvad för närvarande är föreskrifvet med afseende på tillsättning af dylika befattningar vid de högre läroverken; samt

att, då till rektor vid allmänt läroverk utsetts lärare, som innehar ordinarie läraretjänst, denna tjänst må i vanlig ordning tillsättas, dock att den, som dertill utnämnes, skall, när förre innehafvaren återtager utöfningen af densamma, vara skyldig att träda i tjänstgöring vid det läroverk, Kongl. Maj:t med afseende på förekommande omständigheter kan finna skäligt bestämma;

6) att efter nästa läsårs slut följande läroverk må indragas med de ordinarie ämneslärarnes afgång, dock senast den 1 juli 1893, nemligen: enklassiga pedagogierna i Öregrund, Ulricehamn, Mariefred, Linde, Säter, Falkenberg, Laholm och Mönsterås; tvåklassiga pedagogierna i Hjo,

Hedemora, Grenna, Kungelf, Kungsbacka och Borgholm; samt treklassiga allmänna läroverken i Vernamo och Ronneby;

att de vid läroverkens indragning å dessas stat qvarstående lärare må uppföras å indragningsstat med de löneförmåner, som enligt nu gällande ordinarie stat dem tillkomma;

att under den återstående tiden för ifrågavarande läroverks verksamhet må vid dem tillämpas nu gällande bestämmelser med hänsyn till såväl läroplan och lästid som lärarnes aflöning;

7) att treklassiga allmänna läroverken i Söderköping, Vimmerby, Alingsås, Askersund, Sala, Sölvesborg, Trelleborg, Engelholm, Marstrand, Strömstad, Åmål, Filipstad, Arvika, Skellefteå och Örnsköldsvik; tvåklassiga pedagogierna i Södertelje, Köping och Nora; samt enklassiga pedagogien i Simrishamn må ombildas till lägre allmänna läroverk med tre ämneslärare och sådan organisation, som i statsrådsprotokollet närmare angifvits, under vilkor att vederbörande kommun åtager sig att tillhandahålla erforderliga och lämpliga undervisningslokaler och bostad eller hyresersättning åt rektor;

att under samma vilkor, som i föregående moment nämnts, ett nytt lägre allmänt läroverk med tre ämneslärare må upprättas i Motala;

att treklassiga allmänna läroverken i Falköping och Varberg må ombildas till lägre allmänna läroverk med 4 ämneslärare; under vilkor att vederbörande kommun åtager sig samma skyldigheter med afseende på undervisningslokaler och rektorsbostad, som stadgats beträffande dylikt läroverk med tre ämneslärare;

att vederbörande kommunalstyrelse må i sammanhang med beslutet om förbemälda vilkors uppfyllande afgöra, dels enligt hvilkendera bildningslinies undervisningsplan läroverket bör inrättas, dels huruvida qvinliga lärjungar må, i mån af utrymme, vid läroverket mottagas;

att lärarepersonalen vid ett lägre allmänt läroverk med tre ämneslärare må utgöras af: en rektor med en aflöning af 3,500 kronor, deraf 1,000 kronor tjänstgöringspenningar och ett ålderstillägg å 500 kronor efter 10 års väl vitsordad tjänstgöring såsom rektor, jemte fri bostad; en adjunkt med vanlig adjunktsaflöning; en kollega med lön af 2,000 kronor jemte två ålderstillägg å 250 kronor hvarterdera efter respektive 5 och 10 års väl vitsordad tjänstgöring; en musiklärare med arfvode af 300 kronor; en gymnastiklärare med arfvode af 300 kronor och tjänstgöringsskyldighet af 4 timmar i veckan; samt en teckningslärare med ett arfvode af 500 kronor och undervisningsskyldighet af 7 timmar i veckan; äfvensom att vid hvarje läroverk af detta slag må anställas en

skolläkare med arfvode af 50 kronor jemte samma afgift af lärjungarne, som tillkommer skolläkaren vid öfriga allmänna läroverk;

att angående lärarepersonalen och skolläkaren vid lägre allmänna läroverk med 4 ämneslärare må gälla samma bestämmelser som vid läroverk med 3 ämneslärare med undantag deraf, att lärarepersonalen ökas med en adjunkt;

att rektorerna vid de i föregående momenten afsedda läroverken må tillsättas på förordnande under viss tid, samt att samtliga lärare vid ett dylikt läroverk må vara förbundne att, derest läroverket upphör eller förändras, öfvertaga den tjenstgöring, som Kongl. Maj:t kan finna skäl dem anvisa; samt

att lärarne vid de treklassiga allmänna läroverk och de pedagogier, som föreslagits till ombildning, må, intill dess ombildningen hunnit verkställas eller annorlunda varder bestämdt, åtnjuta de löneförmåner, som hittills till dem utgått;

8) att profårskurs för blifvande lärare å den praktiska linien samt vid allmänna läroverk med 3 eller 4 ämneslärare må anordnas vid Jakobs femklassiga läroverk i Stockholm, samt att nämnda läroverk må på för ändamålet erforderligt sätt ombildas och dervid följande ändringar med afseende på lärarepersonalen och dess afföning vidtagas, nemligen: att rektor erhåller samma löneförmåner som rektorerna vid högre läroverk, att ämneslärarnes antal ökas med 3 adjunkter, att teckningsläraren tillägges samma afföning, som åtföljer teckningslärarebefattning af 3:dje klassen vid högre allmänt läroverk, samt att gymnastiklärarebefattningen indrages, äfvensom att en skolläkare må der anställas med ett årligt arfvode af 100 kronor utom den afgift af lärjungarne, som tillkommer skolläkare vid öfriga allmänna läroverk;

9) att rektor och öfningslärare vid läroverket i Haparanda må erhålla samma löneförmåner som rektor och öfningslärare vid femklassiga läroverk;

10) att undervisning vid femklassiga läroverket i Oskarshamn må meddelas äfven å latinlinien;

11) att undervisning å reallinien må meddelas vid högre latinläroverket å Södermalm äfven i sjetten och sjunde klasserna samt vid högre läroverket i Nyköping äfven i sjunde klassen, men vid högre läroverket i Strengnäs blott till och med femte klassen;

12) att två lektorsbefattningar vid allmänna läroverket i Strengnäs samt en lektorsbefattning och två adjunktsbefattningar vid allmänna läroverket i Vesterås må indragas, sedan innehafvarne öfverflyttats till andra allmänna läroverk;

13) att — i den mån tillgångar blifva disponibla genom tillämpning af föreslagna bestämmelser om indragning af vissa läroverk — utom förut nämnda, följande nya lärarebefattningar må upprättas, nemligen: i Stockholm: vid högre latinläroverket å Norrmalm en gymnastiklärarebefattning samt å en för samtliga under direktionen öfver Stockholms stads undervisningsverk lydande läroverk gemensam stat tre lektors- och femton adjunksbefattningar; vid högre läroverket i Nyköping en lektorsbefattning; vid högre läroverket i Malmö en lektorsbefattning; vid högre läroverket i Helsingborg två lektors- och två adjunksbefattningar; vid högre realläroverket i Göteborg en lektors- och tre adjunksbefattningar; vid högre läroverket i Karlstad tre adjunksbefattningar; samt vid högre läroverket i Umeå en lektorsbefattning; dock, hvad lärarebefattningarna vid läroverket i Helsingborg angår, med vilkor att stadsfullmäktige derstädes åtaga sig att med det bidrag, som möjligen kan erhållas af stiftets byggnadskassa och läroverkets enskilda byggnadsfond, tillhandahålla läroverket erforderliga och ändamålsenliga undervisningslokaler äfvensom bostad eller hyresersättning åt rektor;

14) att ordinarie adjunkt eller kollega, hvilken aflagt sådan akademisk examen, som utgör vilkor för behörighet för att söka lektorsbefattning vid högre allmänt läroverk, äfvensom i öfrigt fullgjort stadgade föreskrifter för att kunna till lektor utnännas, må ega rätt att vid årsberäkning för uppflyttning i högre lektorslönegrad räkna sig till godo den tid han från och med året näst efter det, hvarunder berörda vilkor blifvit fullgjorda, med nit och skicklighet vid allmänt läroverk tjänstgjort såsom tillförordnad rektor, såsom vikarierande lektor eller med en tjänstgöring väsentligen lika med den, som åligger lektor;

att lärare, som vunnit befordran till lektor vid allmänt läroverk, må ega rätt att räkna sig till godo för uppflyttning i högre lektorslönegrad den tid utöfver tio år, som han varit berättigad att räkna för uppflyttning i högre adjunktslönegrad;

att öfningslärare, som fullgjort vilkoren för kompetens till ordinarie öfningslärarebefattning vid högre allmänt läroverk, må räkna sig till godo för uppflyttning i högre lönegrad den tid han från och med året näst efter det, hvarunder berörda vilkor blifvit fullgjorda, tjänstgjort såsom vikarierande öfningslärare med full tjänstgöring vid högre allmänt läroverk, dock med undantag för de två första åren af hans så beskaffade verksamhet; samt att tjänstgöring vid lägre allmänt läroverk härvid äfven må tagas i betraktande sålunda, att två års tjänstgöring vid lägre läroverk må räknas lika med ett års tjänstgöring vid högre läroverk;

att lärare vid folkskolelärareseminarier, högre lärarinneseminariet och sjökrigsskolan må, om de öfvergå i de allmänna läroverkens tjänst, åtnjuta samma rätt till lönetursberäkning, som genom kongl. kungörelserna den 29 maj 1874 och den 29 juni 1883 medgifvits lärare vid vissa enskilda läroverk;

att föreskriften i kongl. cirkuläret den 20 mars 1858 angående rätt till lönetursberäkning såsom ordinarie lärare först med året näst efter det, under hvilket fullmagt erhållits, icke må leda derhän, att fullmagts erhållande förminskar den rätt till uppflyttning, lärare eljest skulle hafva haft för likartad tjänstgöring;

att föreskriften i kongl. cirkuläret den 11 december 1863 angående rätt för lärare att för uppflyttning i högre lönegrad räkna sig till godo den tid, under hvilken han, efter det han undergått filosofie kandidat-examen, såsom extra lärare, duplikant eller vikarie varit vid elementarläroverket använd, dock med undantag för de tre första åren af hans så beskaffade verksamhet, må upphöra att vara gällande för andra än dem, som redan nu hafva rätt att räkna sig denna förmån till godo;

15) att, med undantag för gymnastiklärarne, öfriga ordinarie lärare och lärarinnor vid rikets allmänna läroverk skola hafva rättighet och hvad angår de lärare och lärarinnor, som ingå på den nya lönestaten eller som utnämnas efter det kungörelse i ämnet utkommit, äfven skyldighet att vid uppnådda 65 lefnadsår och minst 35 tjänstår med oafkortad lön såsom pension å allmänna indragningsstaten från tjänsten afgå; Kongl. Maj:t dock obetaget att låta med afskedet anstå, derest och så länge den pensionsberättigade prövas i tjänsten kunna på ett tillfredsställande sätt gagna det allmänna och kan finnas villig att i densamma kvarstå;

att ordinarie gymnastiklärare vid förenämnda läroverk, då de uppnått 60 lefnadsår och minst 30 tjänstår, skola under i öfrigt enahanda villkor och förutsättningar, som för öfrige lärare blifvit föreslagna, hafva samma rätt och samma skyldighet att från tjänsten afgå med pension, som näst föregående moment innehåller beträffande öfrige lärare;

att vid dessa läroverk anställd ordinarie lärare eller lärarinna, som i minst tre år lidit af lamhet, blindhet, döfhet eller vansinne, hvaraf han eller hon varit urståndsatt att sin tjänst bestrida, må, derest det varder behörigen styrkt, att anledning icke förefinnes till antagande det han eller hon kan återvinna tjänstbarhet, kunna äfven utan egen ansökning före uppnådd pensionsålder från tjänsten skiljas, mot åtnjutande under sin återstående lifstid af pension från allmänna indragningsstaten, hvilken pension skall för lärare eller lärarinna, hvars aflöning

är fördelad i lön och tjänstgöringspenningar, utgå med ett belopp lika med hela lönen, om han eller hon befinner sig i annan lönegrad än den högsta, men för den, som redan uppnått högsta lönegraden eller innehar tjänst, för hvilken inga lönegrader finnas, så beräknas, att för hvarje i full pensionsålder felande tjänstår afdrages en procent af lönen, dock icke mer än tio procent, samt för lärare eller lärarinna, hvars aflöning icke är på förenämnda sätt fördelad, skall utgå med ett mot tre fjerdedelar af lönen svarande belopp, minskadt med en procent för hvarje tjänstår, som felas i pensionsåldern, dock icke öfver tio procent;

16) att ingen förändring eger rum i afseende å anslagen till djeknepenningeersättning och till ersättning för förlorad helgonskyld, men att anslaget till resestipendier åt lärare i främmande lefvande språk må upptagas å ordinarie stat till enahanda belopp, hvarmed det förut varit uppfördt å extra stat, eller 6,000 kronor;

17) att anslaget till arfvoden åt bibliotekarier må höjas till ett belopp af 7,000 kronor och äfven kunna användas till bestridande af andra kostnader för biblioteken;

18) att af anslaget till skrifbiträden åt rektorer bidrag må kunna utgå icke blott åt rektorer vid högre läroverk och femklassiga läroverk i Stockholm utan äfven åt rektorer vid femklassiga läroverk i landsorten med ett synnerligen stort lärjungeantal, samt att detta anslags belopp må höjas till 12,000 kronor;

19) att anslagen till arfvoden åt extra lärare samt till vikariearfvoden och oförutsedda behof må sammanföras till ett anslag, som upptages å ordinarie stat till 175,000 kronor, eller 20,000 kronor mindre än det sammanslagna belopp, hvartill berörda anslag hittills varit dels å ordinarie, dels å extra stat uppförda;

20) att i stället för hittills utgående anslag till extra arfvoden åt gymnastiklärare samt till befrämjande af vapenöfningarna må uppföras ett anslag af 42,000 kronor till extra arfvoden åt gymnastiklärare och ledare af skolungdomens fria lekar samt till anskaffande af ammunition för målskjutning m. m.;

21) att anslaget till extra arfvoden åt teckningslärare nedsättes till ett belopp af 28,000 kronor;

22) att anslaget till praktisk utbildning af blifvande lärare vid de allmänna läroverken må höjas till 28,000 kronor;

23) att till reseunderstöd åt lärare vid de allmänna läroverken, särskildt vid de läroverk, der profårskurs är inrättad, må uppföras ett anslag af 4,000 kronor;

24) att — under förutsättning deraf, att samtliga pedagogier, vid hvilka högre undervisning meddelas, indragas eller ombildas — ordinarie anslaget i kontant till pedagogier och folkskolor må nedsättas med 57,511 kronor, eller till 5,036 kronor; samt

att aflöningen till de på nämnda pedagogiers stat qvarstående lärare må utgå af anslaget till de allmänna läroverken;

25) att Riksdagen, i stället för hittills å extra stat utgående anslag, till allmänna läroverken 382,975 kronor och till pedagogierna 8,750 kronor, samt det till indragning föreslagna beloppet af ordinarie anslaget till pedagogier och folkskolor, 57,511 kronor, ville för betäckande af kostnaderna för den nya normalstaten, beräknade till 2,606,750 kronor, för ålderstillägg åt lärarne enligt nya staten, beräknade för år 1891 till 782,550 kronor, samt för de i punkterna 16—23 omnämnda särskilda anslagen till de allmänna läroverken, uppgående tillhopa till 308,951 kronor 43 öre, bevilja en förhöjning af nuvarande ordinarie anslag till de allmänna läroverken med ett jemnadt belopp af 790,809 kronor, dock att, alldenstund af befintliga reservationer å nämnda anslag kunna under år 1891 för ändamålet utgå 78,573 kronor, sagda förhöjning må i riksstaten för år 1891 upptagas till allenast 712,236 kronor, kommande alltså, under förutsättning af Riksdagens bifall såväl till hvad nu föreslagits som till den i Kongl. Maj:ts proposition n:o 1 gjorda framställning angående ersättning af statsverket för en till indragning föreslagen fond vid allmänna läroverket i Karlstad, sammanlagda beloppet af anslagen till allmänna läroverken att i 1891 års riksstat uppgå till kronor 3,579,782;

26) att enligt de närmare bestämmelser, Kongl. Maj:t kan finna lämpligt föreskrifva, af reservationerna å anslagen till de allmänna läroverken må användas ett belopp af högst 15,000 kronor årligen till understöd åt enskilda läroverk; samt

27) att den inkomst af terminsafgifter, som kommer att till statsverket inflyta, må i riksstaten för år 1891 upptagas bland statsverkets inkomster under benämningen »skolafgifter» och beräknas till ett belopp af 263,000 kronor.

Hvad Eders Kongl. Maj:t i *1:sta*, *2:dra* och *3:dje* punkterna af nämnda proposition föreslagit, har Riksdagen icke bifallit.

Hvad Eders Kongl. Maj:t i *4:de*, *5:te* och *6:te* punkterna föreslagit, har Riksdagen bifallit.

I den proposition, som Eders Kongl. Maj:t den 14 februari 1887 afgaf till då församlade Riksdag angående ändrade bestämmelser med afseende på de allmänna läroverken och pedagogierna, men som icke



hann af Riksdagen före dess upplösning behandlas, föreslog Eders Kongl. Maj:t till indragning utom de läroverk, som i 6:te punkten af Eders Kongl. Maj:ts nu ifrågavarande proposition föreslagits till indragning, jemväl treklassiga allmänna läroverket i Sölvesborg.

Såsom skäl för detta läroverks bibehållande har till statsrådsprotokollet den 7 februari 1890 anförts, att stadsfullmäktige i Sölvesborg i underdånig petition andragit: att detta från längre tider tillbaka upprättade läroverk redan som tvåklassigt under flera år hade ett lärjungesantal, som i medeltal öfverstigit det antal, som af läroverkskomitén faststälts såsom minimum för ett läroverks bibehållande; att medelantalet lärjungar under de läroverkskomiténs betänkande näst föregående åren visserligen nedgått under berörda minimum, men att anledningen härtill förnämligast varit den, att skolans föreståndare varit af riksdagsgöromål och andra offentliga värf förhindrad att utöfva sitt kall inom läroverket, och att hans ställföreträdare ingalunda varit lämplige eller mäktige att tillfredsställa allmänhetens billiga anspråk och upprätthålla läroverkets anseende; att emellertid dessa beklagliga förhållanden numera, sedan år 1888 ny föreståndare förordnats, och den öfriga personalen delvis ombytt, så väsentligen förändrats, att lärjungarnes antal mer än fördubblats och under detta läsår uppgått till 47 samt att det lifliga intresse, hvarmed läroverket fortfarande omfattades af såväl staden som närliggande landsort, gäfvit anledning antaga, att antalet skulle under kommande år ytterligare ökas; att de lokaler, som af staden upplåtits åt läroverket i ett under de senare åren nybyggt hus, befunnes fullt ändamålsenliga och tillräckligt rymliga äfven för ett betydligt större antal lärjungar än det nuvarande, äfvensom att särskilda rymliga, särdeles lämpliga gymnastik- och slöjdsalar vore för läroverket tillgängliga; samt slutligen att indragningen af detta läroverk ej mindre för den ännu lifskraftiga staden än för den omgifvande folkrika orten skulle medföra de mest bekymmersamma följder; och att de af stadsfullmäktige andragna skälen syntes behjertansvärda. Då emellertid lärjungesantalet vid Sölvesborgs läroverk under en lång följd af år varit obetydligt — det utgjorde åren 1873—1878 i medeltal 24, 1879—1883 17, 1884—1888 17 — och då den hastiga höjningen till 27 höstterminen 1888 och 47 höstterminen 1889 möjligen kan anses vara tillfällig och då afståndet till å ena sidan Karlshamn och å andra sidan Kristianstad är obetydligt och kommunikationerna med båda dessa städer goda, synes ej tillräckliga skäl finnas för bibehållande af treklassiga läroverket i Sölvesborg.

Riksdagen har därför för sin del beslutit, att treklassiga allmänna

läroverket i Sölvesborg må indragas på samma sätt som de läroanstalter, hvilkas indragning blifvit på Eders Kongl. Maj:ts framställning i propositionens 6:te punkt af Riksdagen medgifven.

Hvad Eders Kongl. Maj:t i 7:de och 8:de punkterna föreslagit, har Riksdagen icke bifallit.

Hvad Eders Kongl. Maj:t i 9:de punkten föreslagit, har Riksdagen bifallit.

Hvad Eders Kongl. Maj:t i 10:de punkten föreslagit, har Riksdagen icke bifallit.

Hvad Eders Kongl. Maj:t i 11:te punkten föreslagit, har Riksdagen bifallit.

Hvad Eders Kongl. Maj:t i 12:te punkten föreslagit, har Riksdagen endast på det sätt bifallit, att två lektorsbefattningar vid allmänna läroverket i Strengnäs och en lektorsbefattning vid allmänna läroverket i Vesterås må indragas, sedan innehafvarne öfverflyttats till andra allmänna läroverk.

Med afseende på hvad Eders Kongl. Maj:t i 13:de punkten föreslagit, drager Riksdagen behöfligheten af en ny lektorsbefattning vid läroverket i Umeå i tvifvelsmål, då lärjungeantalet vid detta läroverk icke är synnerligen stort och äfven andra läroverk finnas, hvilka, ehuru de äro fullständiga såväl å klassiska som å reala linien, ega blott fem lektorer. Deremot synes anledning finnas för inrättandet i enlighet med en inom riksdagen väckt motion af en ny lärarebefattning vid femklassiga läroverket i Göteborg. Lärjungeantalet vid detta läroverk har nemligen — liksom vid de tre läroverken i Göteborg tillsammans — under de senare åren alltjemt ökats, hvarför också en stor del af undervisningen måst bestridas af extra lärare. Lärjungarne utgjorde sålunda 1879—1883 i medeltal 188, 1884—1888 i medeltal 223 och höstterminen 1889 273, och under innevarande läsår äro vid läroverket 5 extra lärare anställda, under det antalet ämneslärarebefattningar på stat är 6.

Riksdagen har därför på det sätt bifallit Eders Kongl. Maj:ts framställning i propositionens 13:de punkt och den nämnda, inom Riksdagen väckta motionen, att — i den mån tillgångar blifva disponibla genom tillämpning af föreslagna bestämmelser om indragning af vissa läroverk — följande nya lärarebefattningar må upprättas, nemligen: i Stockholm: vid högre latinläroverket å Norrmalm en gymnastiklärarebefattning samt å en för samtliga under direktionen öfver Stockholms stads undervisningsverk lydande läroverk gemensam stat tre lektors- och femton adjunktsbefattningar; vid högre läroverket i Nyköping en lektorsbefattning; vid högre läroverket i Malmö en lektorsbefattning; vid högre

läroverket i Helsingborg två lektors- och två adjunktsbefattningar; vid högre realläroverket i Göteborg en lektors- och tre adjunktsbefattningar; vid femklassiga läroverket i Göteborg en adjunktsbefattning; samt vid högre läroverket i Karlstad tre adjunktsbefattningar; dock, hvad lärarebefattningarna vid läroverket i Helsingborg angår, med vilkor att stadsfullmäktige derstädes åtaga sig att med det bidrag, som möjligen kan erhållas af stiftets byggnadskassa och läroverkets enskilda byggnadsfond, tillhandahålla läroverket erforderliga och ändamålsenliga undervisningslokaler äfvensom bostad eller hyresersättning åt rektor.

I fråga om hvad Eders Kongl. Maj:t i 14:de punkten föreslagit har Riksdagen med afseende på den för lärarne vid sjökrigsskolan ifrågasatta rätten till lönetursberäkning i händelse af öfvergång i de allmänna läroverkens tjänst anmärkt, att då vid sjökrigsskolan finnas olika klasser af lärare och af dem endast lektorerna med afseende på sättet för anställning, kompetens och tjänstgöring kunna anses jemförlige med lärarne vid de allmänna läroverken, rätten till lönetursberäkning vid öfvergång till de allmänna läroverken synes böra tillkomma endast denna lärareklass.

Riksdagen har därför på det sätt bifallit Eders Kongl. Maj:ts framställning i nämnda punkt,

att ordinarie adjunkt eller kollega, hvilken aflagt sådan akademisk examen, som utgör vilkor för behörighet för att söka lektorsbefattning vid högre allmänt läroverk, äfvensom i öfrigt fullgjort stadgade föreskrifter för att kunna till lektor utnännas, må ega rätt att vid årsberäkning för uppflyttning i högre lektorslönegrad räkna sig till godo den tid han från och med året näst efter det, hvarunder berörda vilkor blifvit fullgjorda, med nit och skicklighet vid allmänt läroverk tjänstgjort såsom tillförordnad rektor, såsom vikarierande lektor eller med en tjänstgöring väsentligen lika med den, som åligger lektor;

att lärare, som vunnit befördran till lektor vid allmänt läroverk, må ega rätt att räkna sig till godo för uppflyttning i högre lektorslönegrad den tid utöfver tio år, som han varit berättigad att räkna för uppflyttning i högre adjunktslönegrad;

att öfningslärare, som fullgjort vilkoren för kompetens till ordinarie öfningslärarebefattning vid högre allmänt läroverk, må räkna sig till godo för uppflyttning i högre lönegrad den tid han från och med året näst efter det, hvarunder berörda vilkor blifvit fullgjorda, tjänstgjort såsom vikarierande öfningslärare med full tjänstgöring vid högre allmänt läroverk, dock med undantag för de två första åren af hans så beskaffade verksamhet; samt att tjänstgöring vid lägre allmänt läroverk

härvid äfven må tagas i betraktande sålunda, att två års tjenstgöring vid lägre läroverk må räknas lika med ett års tjenstgöring vid högre läroverk;

att lärare vid folkskolelärareseminarier, högre lärarinneseminariet och lektorer vid sjökrigsskolan må, om de öfvergå i de allmänna läroverkens tjenst, åtnjuta samma rätt till lönetursberäkning, som genom kongl. kungörelserna den 29 maj 1874 och den 29 juni 1883 medgifvits lärare vid vissa enskilda läroverk;

att föreskriften i kongl. cirkuläret den 20 mars 1858 angående rätt till lönetursberäkning såsom ordinarie lärare först med året näst efter det, under hvilket fullmagt erhållits, icke må leda derhän, att fullmagts erhållande förminskar den rätt till uppflyttning, lärare eljest skulle hafva haft för likartad tjenstgöring;

att föreskriften i kongl. cirkuläret den 11 december 1863 angående rätt för lärare att för uppflyttning i högre lönegrad räkna sig till godo den tid, under hvilken han, efter det han undergått filosofie kandidatexamen, såsom extra lärare, duplikant eller vikarie varit vid elementarläroverket använd, dock med undantag för de tre första åren af hans så beskaffade verksamhet, må upphöra att vara gällande för andra än dem, som redan nu hafva rätt att räkna sig denna förmån till godo.

Hvad Eders Kongl. Maj:t i *15:de punkten* föreslagit, har Riksdagen på det sätt bifallit, att Riksdagen godkänt de två första momenten, så lydande:

att med undantag för gymnastiklärarne öfriga ordinarie lärare och lärarinnor vid rikets allmänna läroverk skola hafva rättighet och, hvad angår de lärare och lärarinnor, som ingå på den nya lönestaten eller som utnämnas efter det kungörelse i ämnet utkommit, äfven skyldighet att vid uppnådda 65 lefnadsår och minst 35 tjenstår med oafkortad lön såsom pension å allmänna indragningsstaten från tjensten afgå; Kongl. Maj:t dock obetaget att låta med afskedet anstå, derest och så länge den pensionsberättigade pröfvas i tjensten kunna på ett tillfredsställande sätt gagna det allmänna och kan finnas villig att i densamma kvarstå;

att ordinarie gymnastiklärare vid förenämnda läroverk, då de uppnått 60 lefnadsår och minst 30 tjenstår, skola under i öfrigt enahanda vilkor och förutsättningar, som för öfrige lärare blifvit föreslagna, hafva samma rätt och samma skyldighet att från tjensten afgå med pension, som näst föregående moment innehåller beträffande öfrige lärare;

hvaremot Riksdagen icke bifallit det tredje momentet, så lydande:

att vid dessa läroverk anställd ordinarie lärare eller lärarinna, som i minst tre år lidit af lamhet, blindhet, döfhet eller vansinne, hvaraf

han eller hon varit urståndsatt att sin tjänst bestrida, må, derest det varder behörigen styrkt, att anledning icke förefinnes till antagande, det han eller hon kan återvinna tjänstbarhet, kunna äfven utan egen ansökning före uppnådd pensionsålder från tjänsten skiljas, mot åtnjutande under sin återstående listid af pension från allmänna indragningstaten, hvilken pension skall för lärare eller lärarinna, hvars aflöning är fördelad i lön och tjänstgöringspenningar, utgå med ett belopp lika med hela lönen, om han eller hon befinner sig i annan lönegrad än den högsta, men för den som redan uppnått högsta lönegraden eller innehar tjänst, för hvilken inga lönegrader finnas, så beräknas att för hvarje i full pensionsålder felande tjänstår afdrages en procent af lönen, dock icke mer än tio procent, samt för lärare eller lärarinna, hvars aflöning icke är på förenämnda sätt fördelad, skall utgå med ett mot tre fjerdedelar af lönen svarande belopp, minskadt med en procent för hvarje tjänstår, som felas i pensionsåldern, dock icke öfver tio procent.

Hvad Eders Kongl. Maj:t i *16:de*, *17:de* och *18:de punkterna* föreslagit, har Riksdagen bifallit.

Med afseende på hvad Eders Kongl. Maj:t i *19:de punkten* föreslagit, har Riksdagen anmärkt, att, då möjligen behovet af extra lärare kan komma att minskas utöfver hvad nu är beräknadt, det icke torde vara lämpligt att å ordinarie stat uppföra det nu å extra stat utgående anslaget å 40,000 kronor. Riksdagen har därför endast på det sätt bifallit Eders Kongl. Maj:ts förslag i denna punkt, att till arfvoden åt extra lärare samt till vikariearfvoden och oförutsedda behof å ordinarie stat uppföres ett anslag af 135,000 kronor, samt att till arfvoden åt extra lärare beviljas ett anslag å extra stat för år 1891 å 40,000 kronor.

Hvad Eders Kongl. Maj:t i *20:de punkten* föreslagit, har Riksdagen, då särskildt aflönade ledare af och uppsyningsmän öfver ungdomens fria lekar icke torde vara erforderliga, endast på det sätt bifallit, att i stället för hittills utgående anslag till extra arfvoden åt gymnastiklärare samt till befrämjande af vapenöfningarna må uppföras ett anslag af 34,000 kronor till extra arfvoden åt gymnastiklärare samt till anskaffande af ammunition för målskjutning m. m.

Hvad Eders Kongl. Maj:t i *21:sta punkten* föreslagit, har Riksdagen bifallit.

Den af Eders Kongl. Maj:t i *22:dra punkten* begärda höjningen i anslaget till praktisk utbildning af blifvande lärare vid de allmänna läroverken har Riksdagen icke bifallit.

Hvad Eders Kongl. Maj:t i *23:dje punkten* föreslagit, har Riksdagen bifallit.

I anledning af hvad Eders Kongl. Maj:t i *24:de punkten* föreslagit och Riksdagens med afseende å pedagogierna fattade beslut, har Riksdagen beslutit, att ordinarie anslaget i kontant till pedagogier och folkskolor må nedsättas med kronor 38,130 eller till kronor 24,417, samt att aflöningen till de lärare, som qvarstå på de till indragning beslutade pedagogiernas stat må utgå af anslaget till de allmänna läroverken.

I anledning af hvad Eders Kongl. Maj:t i *25:te punkten* föreslagit och Riksdagens ofvan omförmälda beslut, för så vidt de på staten för de allmänna läroverken inverka, har Riksdagen dels förhöjt det nu med kronor 2,867,443 uppförda kontanta ordinarie anslaget till de allmänna läroverken med kronor 35,010: 36, eller till kronor 2,902,453: 36, dels å extra stat för 1891 uppfört kronor 40,000.

Med anledning af Eders Kongl. Maj:ts framställning i *26:te punkten* och en inom riksdagen väckt motion har Riksdagen medgifvit, att, enligt de närmare bestämmelser Eders Kongl. Maj:t kan finna lämpligt föreskrifva, af reservationerna å anslagen till de allmänna läroverken må användas ett belopp af högst 20,000 kronor årligen till understöd åt enskilda läroverk, hvilka förbereda till studentexamen.

Hvad Eders Kongl. Maj:t i *27:de punkten* föreslagit, har, enär Eders Kongl. Maj:ts framställning i 2:dra punkten icke vunnit Riksdagens bifall, förfallit.

Stockholm den 19 maj 1890.

Med undersätlig vördnad.